

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-10-17 Nr. 429-211
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir ERGO Insurance SE, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Draudimo laikotarpiui nuo 2023 m. rugpjūčio 8 d. iki 2024 m. rugpjūčio 11 d. tarp pareiškėjo ir draudiko buvo sudaryta transporto priemonės „Mercedes Benz AMG G 63“ draudimo sutartis, kad ji sudaryta, patvirtina ERGO transporto priemonių kasko draudimo liudijimas Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Draudimo sutartis).

Pareiškėjas draudikui 2024 m. vasario 11 d. pateikė pranešimą apie automobilio vagystę (toliau – Įvykis) ir prašė dėl Įvykio išmokėti draudimo išmoką. Draudikas 2024 m. birželio 21 d. raštu pareiškėją informavo apie sprendimą atsisakyti dėl Įvykio mokėti draudimo išmoką. Draudikas pareiškėjui nurodė, kad iš Šiaulių apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Kriminalinės policijos nusikaltimų nuosavybei tyrimo valdybos 2-ojo skyriaus (toliau – Šiaulių apskrities VPK) buvo gauta informacija, kad pareiškėjas, be kitų daiktų, 2024 m. sausio 21 d. pasigedo ir automobilio užvedimo raktelio.

Draudikas nurodė, kad Draudimo sutarčiai taikomų ERGO visų rizikų transporto priemonių kasko draudimo taisyklių¹ (toliau – Taisyklės) 15.4.4 papunktyje nustatyta, jog transporto priemonės rakto dingimo atveju draudėjas turi pakeisti naujais visus raktų komplektus. Atskirais atvejais draudikas turi teisę nustatyti individualius reikalavimus ir apie juos raštu pranešti draudėjui.

Draudikas taip pat rėmėsi Taisyklių 5.1.7 papunkčiu, nustatančiu, kad draudėjas privalo imtis jam prieinamų protingų priemonių, dėl kurių būtų išvengta žalos arba ji būtų sumažinta, ir laikytis draudiko nurodymų, jei tokie buvo duoti. Be to, draudikas nurodė, kad Taisyklių 15.4.3 papunktis nustato draudėjo pareigą ne vėliau kaip per 48 valandas raštu informuoti draudiką apie draudimo rizikos padidėjimą.

Draudikas pabrėžė, kad Taisyklių 4.2.1 papunktyje nustatyta, jog draudikas turi teisę sumažinti draudimo išmoką arba jos nemokėti, jeigu draudėjas nevykdė Taisyklių 5.1.2–5.1.13 papunkčiuose nustatytų pareigų². Draudikas taip pat nurodė, jog Taisyklių 3.2.1.5 papunktyje nustatyta, jog nedraudžiamuoju įvykiu pripažįstama žala dėl transporto priemonės ar jos dalių vagystės, jei draudikui nepateikiami visi transporto priemonės degimo ar durų (bagažinės dangčio) rakteliai ar saugos sistemos (signalizacijos) valdymo pultai.

Remdamasis Taisyklių 3.2.1.5 papunktyje įtvirtinta nedraudžiamojo įvykio sąlyga ir teise atsisakyti mokėti draudimo išmoką, kai draudėjas nevykdo Taisyklėse nustatytų pareigų, draudikas nurodė, kad dėl Įvykio draudimo išmoka negali būti mokama. Kadangi pareiškėjas draudiko neinformavo, kad 2024 m. sausio 21 d. pasigedo automobilio raktelių, draudikui buvo ne tik užkirstas kelias įvertinti padidėjusią draudimo riziką, tačiau jis net neturėjo galimybės pareiškėjui duoti nurodymus, kad žalos būtų išvengta. Be to, draudikas nurodė, kad pareiškėjas, žinodamas apie automobilio raktelių dingimą, nesiėmė jokių veiksmų, siekdamas užkirsti kelią žalai dėl automobilio vagystės atsirasti.

¹ 2019 m. kovo 1 d. draudimo taisyklių redakcija.

² Į kurias patenka Taisyklių 5.1.7 papunktyje įtvirtintos pareigos nevykdymas.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko 2024 m. birželio 21 d. rašte nurodytomis aplinkybėmis, 2024 m. liepos 11 d. raštu draudikui pateiktoje pretenzijoje teigė, kad Taisyklių 3.2.1.5 papunktyje įtvirtinta nedraudžiamojo įvykio sąlyga pažeidžia Draudimo sutarties šalių teisių ir interesų pusiausvyrą pareiškėjo, kaip draudėjo, nenaudai. Pareiškėjas pabrėžė, kad šioje sąlygoje nėra nurodytos transporto priemonės raktelių nepateikimo draudikui priežastys.

Pareiškėjas teigė, kad automobilio raktelio pasigedimas nelemia jo vagystės ir „nėra pagrindo išvadai, kad automobilio užvedimo raktelio pasigedimas savaime reiškia, jog šis bus pavogtas“. Pareiškėjas pabrėžė, kad iš karto po automobilio raktelių dingimo apie tai informavo policiją ir turėjo pagrindą tikėtis, kad policija draudikui pateiks duomenis apie pareiškėjo pasigestus automobilio raktelius.

Pareiškėjas nurodė, kad draudikas nevykdė Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytų pareigų įrodymais ir draudiko teisės atsisakyti išmokėti draudimo išmoką arba ją sumažinti dėl draudėjo sutartinių pareigų pažeidimo įgyvendinimo kriterijais pagrįsti savo sprendimą dėl draudimo išmokos nemokėjimo. Pareiškėjas teigė, kad Taisyklėse nustatyta, kad jei po vagystės draudikui pateiktų automobilio raktelių kiekis neatitinka faktinio raktelių skaičiaus, tokiu atveju draudimo išmoka yra mažinama 50 procentų.

Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas pabrėžė, kad Taisyklių sąlygos yra dviprasmiškos, neatitinka suderinamumo ir aiškumo reikalavimų. Be to, Taisyklių kopija prieš sudarant Draudimo sutartį nebuvo įteikta pareiškėjui, todėl, sprendžiant, ar pareiškėjui kilo pareiga informuoti draudiką apie automobilio raktelių praradimą, kaip didesnę draudimo riziką lemiančią aplinkybę, turi būti vadovaujama draudimo liudijime įtvirtintomis sąlygomis.

Pareiškėjas nurodė, kad draudimo liudijime pateiktoje informacijoje apie aplinkybes, reikšmingas draudimo rizikos vertinimui, nėra nurodyta duomenų apie automobilio raktelių praradimą. Draudikui prieš Draudimo sutarties sudarymą pareiškėjui neįteikus Taisyklių kopijos, draudėjo pareiga pranešti draudikui apie draudimo rizikos pasikeitimą dėl automobilio raktelių dingimo pareiškėjui nebuvo žinoma. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėjas draudikui kėlė reikalavimą dėl įvykio išmokėti visą draudimo išmoką arba jos dalį (sumokėti sumažintą draudimo išmoką).

Draudikas pateiktame atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodė, kad Taisyklių 3.2.1.5 papunktyje įtvirtinta nedraudžiamojo įvykio sąlyga yra suformuluota aiškiai ir nekyla abejonių dėl jos turinio ir prasmės. Draudikas pabrėžė, kad Draudimo produkto informaciniame dokumente (toliau – Informacinis dokumentas) yra įtvirtinta, kad draudėjas per 7 kalendorines dienas draudikui turi pateikti pranešimą apie draudžiamąjį įvykį – transporto priemonės dalies vagystę ar plėšimą. Todėl, net ir netaikant Taisyklėse įtvirtintų draudėjo pareigų nevykdymo teisinių padarinių ir įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju sąlygų, draudikas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.1012 straipsnio 2 dalies pagrindu turi teisę atsisakyti išmokėti draudimo išmoką dėl draudėjo pareigos pranešti apie draudžiamąjį įvykį nevykdymo.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko atsakymu į jo pretenziją, prašyme nagrinėti vartojimo ginčą pakartojė pretenzijoje draudikui nurodytas aplinkybes. Pareiškėjas pabrėžė, kad automobilis buvo apdraustas „Rinkos verte“ ir jo rinkos vertė įvykio dieną buvo 95 080 Eur. Todėl pareiškėjas draudikui kėlė reikalavimą išmokėti 95 080 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo dėl įvykio patirtus nuostolius.

Draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi pakartojė atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodytas aplinkybes, kad įvykiui turi būti taikomi CK 6.1012 straipsnio 2 dalyje įtvirtinti nepanešimo apie draudžiamąjį įvykį – automobilio dalies vagystę – teisiniai padariniai. Draudikas nurodė, kad Draudimo sutarties pažeidimas – nepranešimas apie draudžiamąjį įvykį³ – pareiškėjo buvo padarytas sąmoningai, siekiant suklaidinti draudiką ir nuslėpti informaciją apie automobilio raktelių dingimą, šis pažeidimas yra priežastiniu ryšiu susijęs su automobilio vagyste.

Ginčo nagrinėjimo metu buvo siekiama ginčo šalių taikaus susitarimo. Lietuvos bankas, įvertinęs pareiškėjo ir draudiko nurodytus bei pateiktuose dokumentuose įtvirtintus duomenis ir vartojimo ginčui nagrinėti reikšmingas aplinkybes, draudiką 2024 m. rugsėjo 30 d. raštu informavo, kad, draudikui įrodymais nepagrindus su Taisyklių sąlygų atskleidimu pareiškėjui prieš sudarant Draudimo sutartį susijusių aplinkybių, Taisyklių 3.2.1.5, 4.2.1, 5.1.7 ir 15.4.4 papunkčių sąlygos įvykiui negali būti taikomos⁴.

³ Automobilio dalies – raktelio vagystę.

⁴ CK 6.185 straipsnio 2 dalis, 6.992 straipsnio 2 dalis.

Lietuvos bankas draudikui taip pat nurodė, kad kyla abejonių, ar draudikas šiuo atveju pagrįstai taiko CK 6.1012 straipsnio 2 dalies nuostatas. Vadovaudamasis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių⁵ (toliau – Neteisminio sprendimo procedūros taisyklės) 45 punktu, Lietuvos bankas pasiūlė draudikui siekti taikaus susitarimo su pareiškėju.

Draudikas 2024 m. rugpjūčio 8 d. raštu Lietuvos banką informavo apie priimtą sprendimą išmokėti 50 procentų sumažintą pareiškėjo reikalaujamą draudimo išmoką⁶. Draudikas 2024 m. spalio 9 d. Lietuvos bankui pateikė įrodymus, kad pareiškėjui išmokėjo 48 500 Eur draudimo išmoką⁷.

Paaiškinimuose dėl sprendimo išmokėti 50 procentų sumažintą draudimo išmoką pagrįstumo draudikas nurodė, jog įvykiui turi būti taikomi CK 6.1012 straipsnio 2 dalyje įtvirtinti nepanešimo apie draudžiamąjį įvykį – automobilio dalies vagystę – teisiniai padariniai. Draudikas teigė, kad „pareiškėjas pranešė apie raktelio dingimą policijai, todėl yra akivaizdu, kad jis raktelio dingimą suvokė, kaip galimą vagystę, apie kurią, esant šio ginčo aplinkybėms, yra privaloma pranešti draudikui.“

Vis dėlto draudikas sutiko su Lietuvos banko 2024 m. rugsėjo 30 d. rašte nurodytomis aplinkybėmis, kad jis įrodymais nepagrindė, jog pareiškėjas sąmoningai, siekdamas draudiką suklaidinti apie įvykį (automobilio vagystę), jam nepateikė pranešimo apie 2024 m. sausio 21 d. prarastus automobilio raktelius. Atsižvelgdamas į tai, draudikas nurodė, kad, vadovaujantis CK 6.1012 straipsnio 2 dalimi, buvo priimtas sprendimas ne atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, o ją sumažinti 50 procentų.

Pareiškėjas 2024 m. spalio 8 d. papildomu kreipimusi Lietuvos banką informavo, kad nesutinka su draudiko sprendimu išmokėti 48 500 Eur draudimo išmoką. Pareiškėjas nurodė, kad automobilio raktelis buvo pamestas, o ne pavogtas, todėl nėra pagrindo draudikui vadovautis Informacinio dokumento sąlygomis dėl nepranešimo apie transporto priemonės dalies (raktelio) vagystę ar plėšimą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Neteisminio sprendimo procedūros taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Kadangi draudikas, įvertinęs Lietuvos banko 2024 m. rugsėjo 30 d. rašte nurodytas aplinkybes, jog įvykiui neturi būti taikomos Taisyklių 3.2.1.5, 4.2.1, 5.1.7, 15.4.4 papunkčių sąlygos⁸, priėmė sprendimą šių Taisyklių sąlygų įvykiui netaikyti ir išmokėti pareiškėjui 48 500 Eur draudimo išmoką, todėl pareiškėjo nurodytų aplinkybių dėl minėtų Taisyklių sąlygų taikymo pagrįstumo vertinimas⁹ nėra teisiškai reikšmingas.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad šalių ginčas kyla dėl draudiko sprendimo išmokėti 50 procentų sumažintą draudimo išmoką pagrįstumo.

Siekiant išnagrinėti tarp pareiškėjo ir draudiko kilusį ginčą, būtina įvertinti: 1) draudiko sprendimo taikyti CK 6.1012 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas nepranešimo apie draudžiamąjį įvykį teisinės pasekmes pagrįstumą ir 2) CK 6.1013 straipsnio 3 dalies nuostatų įvykiui taikymo aplinkybes.

1. Dėl draudiko sprendimo taikyti CK 6.1012 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas nepranešimo apie draudžiamąjį įvykį teisinės pasekmes pagrįstumo

⁵ Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklės, patvirtintos Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23.

⁶ T. y. informavo apie draudiko sprendimą pareiškėjui išmokėti 48 500 Eur draudimo išmoką.

⁷ Pateikė mokėjimo nurodymo kopiją.

⁸ Kadangi nurodytos Taisyklių sąlygos nėra privalomos pareiškėjui, nes prieš sudarant Draudimo sutartį jos pareiškėjui nebuvo įteiktos.

⁹ Įskaitant ir vertinimą, ar Taisyklių 3.2.1.5 papunkčio sąlygos pažeidžia draudimo sutarties šalių pusiausvyrą draudėjo nenaudai.

CK 6.1012 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad draudėjas, sužinojęs apie draudžiamąjį įvykį, draudikui apie tai turi pranešti draudimo sutartyje nustatytu terminu ir būdu. CK 6.1012 straipsnio 1 dalis nustato, kad jeigu draudėjas neįvykdo šio straipsnio 1 dalyje nustatytos pareigos, draudikas turi teisę atsisakyti mokėti draudimo išmoką arba ją sumažinti, atsižvelgdamas į tai, ar draudėjas savo pareigos neįvykdė tyčia ar dėl neatsargumo, išskyrus atvejus, kai įrodoma, kad apie draudžiamąjį įvykį draudikas sužinojo laiku arba kai nepranešimas apie draudžiamąjį įvykį neturi įtakos draudiko pareigai išmokėti draudimo išmoką.

Draudikas nurodė, kad nors Taisyklių sąlygos pareiškėjui nėra taikomos, tačiau nėra šalių ginčo dėl Informacinio dokumento pareiškėjui prieš Draudimo sutarties sudarymą įteikimo ir šiame dokumente nuodytą Draudimo sutarties sąlygų pareiškėjui privalomumo.

Vertinant šias draudiko nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad Informaciniame dokumente draudžiamasis įvykis yra apibrėžiamas kaip apdraustosios transporto priemonės sugadinimas ar sunaikinimas dėl tiesioginio, staigaus ir nenumatyto mechaninės jėgos poveikio iš išorės ar dėl gaisro, sprogimo, taip pat jei apdraustoji transporto priemonė (arba jos dalis / dalys) buvo pavogta ar užvaldyta plėšimo būdu.

Remiantis Informacinio dokumento duomenimis, darytina išvada, kad, pagal pareiškėjui suteiktą ikisutartinę informaciją, jam buvo žinoma, jog draudžiamuoju įvykiu yra pripažįstama transporto priemonės dalies vagystė ar jos užvaldymas plėšimo būdu. Pareiškėjas 2024 m. spalio 8 d. pateiktuose papildomuose paaiškinimuose neginčijo aplinkybių, kad 2024 m. sausio 21 d. prarastas transporto priemonės raktelis yra transporto priemonės dalis Draudimo sutarties sąlygų prasme. Tačiau pareiškėjas nesutiko su draudiko vertinimu, kad transporto priemonės raktelis 2024 m. sausio 21 d. buvo pavogtas arba užvaldytas plėšimo būdu.

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad, kaip minėta, Taisyklės pareiškėjui nėra taikomos. Todėl, vertinant Informaciniame dokumente įtvirtintą transporto priemonės dalies vagystės arba jos užvaldymo plėšimo būdu sampratą, negali būti vadovaujama Taisyklėse įtvirtinta transporto priemonės ar jos dalių vagystės sąvoka¹⁰.

Nagrinėjamu atveju tikslinga vadovautis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 178 ir 180 straipsnių nuostatomis, vagystę apibrėžiančiomis kaip svetimo turto pagrobimą, o plėšimą apibrėžiančiomis kaip svetimo turto pagrobimą, panaudojant fizinį smurtą ar grasinimus tuoj pat jį panaudoti arba kitaip atimant galimybę nukentėjusiajam asmeniui priešintis¹¹.

Šiaulių apskrities VPK draudikui adresuotame 2024 m. balandžio 17 d. rašte nurodyta, kad pareiškėjas teisėsaugos institucijos pareigūnams nurodė, jog 2024 m. sausio 21 d. „pasigedo pinigines, kurioje, be kitų asmeninių daiktų ir dokumentų, buvo ir šio automobilio užvedimo raktelis. Apie pinigines praradimą pranešė Bendrajam pagalbos centrui ir užregistravo įvykį policijoje.“

Draudikas kartu su atsiliepimu į pareiškėjo kreipimąsi Lietuvos bankui pateikė draudiko darbuotojo pokalbio su pareiškėju telefonu įrašą. Minėto įrašo duomenys negali patvirtinti, kad pareiškėjas draudikui būtų nurodęs, kad automobilio rakteliai buvo pagrobti ar užvaldyti, panaudojus prievartą prieš pareiškėją. Priešingai, pareiškėjas draudikui nurodė, kad, greičiausiai, rakteliai buvo pamesti kartu su pinigine. Remiantis draudiko Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, taip pat negalima teigti, kad po pareiškėjo pranešimo teisėsaugos institucijai apie raktelių dingimą buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl šių raktelių vagystės ar plėšimo¹².

Todėl nėra pagrindo pagrįstomis pripažinti draudiko nurodytą aplinkybių, kad Įvykiui turi būti taikomi CK 6.1012 straipsnio 2 dalyje įtvirtinti nepranešimo apie draudžiamąjį įvykį teisiniai padariniai.

2. Dėl CK 6.1013 straipsnio 3 dalies nuostatų Įvykiui taikymo

Pažymėtina, kad, be CK 6.1012 straipsnyje įtvirtintos draudėjo pareigos pranešti draudikui apie draudžiamąjį įvykį ir šios pareigos nevykdymo teisinių padarinių, CK 6.1013 straipsnis nustato draudėjo pareigą imtis protingų priemonių žalai išvengti arba jai sumažinti. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2017 m. rugsėjo 26 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje

¹⁰ Transporto priemonės ar jos dalių vagystės sąvoka yra įtvirtinta Taisyklių 21.35 papunktyje.

¹¹ Pažymėtina, kad iš esmės analogiška „Vagystės“ sąvoka (į kurią patenka ir sąvoka „Plėšimas“) yra įtvirtinta Taisyklių 21.35 papunktyje.

¹² Draudikas Lietuvos bankui nepateikė įrodymų, galinčių pagrįsti, kad teisėsaugos institucija yra pradėjusi ikiteisminį tyrimą dėl automobilio raktelių vagystės ar plėšimo ir paneigiančių pareiškėjo nurodytas aplinkybes apie automobilio raktelių dingimą, t. y. galimą jų pametimą.

Nr. e3K-3-336-219/2017, konstatavo, kad „net ir tais atvejais, kai nėra pagrindo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, draudėjo nepateisinamas netinkamas veikimas yra pagrindas atsisakyti mokėti draudimo išmoką, vadovaujantis CK 6.1013 straipsnio 3 dalimi: draudikas atleidžiamas nuo žalos atlyginimo, jeigu žala atsirado dėl to, kad draudėjas sąmoningai nesiėmė jam prieinamų protingų priemonių šiai žalai sumažinti ar išvengti.“

CK 6.1013 straipsnyje įtvirtinta pareiga yra susijusi su draudėjo, kaip draudimo sutartinių teisinių santykių dalyvio, pareiga elgtis atsargiai, nepažeisti protingumo ir sąžiningumo standartų. CK 6.200 straipsnis įtvirtina sutarčių vykdymo principus ir nustato, kad šalys privalo vykdyti sutartį tinkamai ir sąžiningai; vykdydamos sutartį, šalys privalo bendradarbiauti ir kooperuotis; sutartis turi būti vykdoma kuo ekonomiškiau kitai šaliai būdu; jeigu pagal sutartį ar jos prigimtį šalis, atlikdama tam tikrus veiksmus, turi dėti maksimalias pastangas sutarčiai įvykdyti, tai ši šalis privalo imtis tokių pastangų, kokių būtų ėmęsis tokiais pat aplinkybėmis protingas asmuo.

Be to, CK 6.38 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Kasacinio teismo praktikoje taip pat ne kartą pažymėta, kad prievolė yra laikoma įvykdyta netinkamai pažeidus bendradarbiavimo pareigą, imperatyviasias teisės normas ar bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai¹³.

Draudimo sutartis yra fiduciarinė, t. y. grindžiama jos šalių didžiausio tarpusavio pasitikėjimo principu, todėl draudimo sutarties šalys privalo atskleisti viena kitai visą informaciją, kuri gali būti reikšminga tiek šiai sutarčiai sudaryti bei jos sąlygoms nustatyti, tiek ir jai vykdyti. Įvardyti draudimo sutarties ypatumai lemia didesnę šios sutarties šalių pareigą bendradarbiauti ir kooperuotis, ypač vykdant sutartį¹⁴. Bendradarbiavimo pareigos nevykdymas gali lemti neigiamų padarinių atsiradimą¹⁵.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas, ginčydamas draudiko teiginius, kad pareiškėjas netinkamai vykdė iš draudimo sutartinių teisinių santykių kylančias pareigas elgtis atsargiai ir imtis tokių priemonių, kurių būtų ėmęsis protingas asmuo, siekdamas išvengti žalos dėl automobilio vagystės, taip pat draudiko informavimo apie automobilio raktelių dingimą pareigą, nurodė, kad automobilio raktelio praradimas neturi priežastinio ryšio su automobilio vagyste, nes „užvedimo raktelio pasigedimas savaime nereiškia aplinkybės, lengvinančios tyčinio nusikaltimo (vagystės) padarymą, tai nelemia draudžiamąjį įvykį (vagystės)“.

Vertinant šias pareiškėjo nurodytas aplinkybes, sutiktina su draudiko atsakyme į pareiškėjo pretenziją ir Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodytais argumentais, kad „būtent automobilio raktelis sudaro galimybes be jokių kliūčių patekti į automobilį, užvesti variklį ir pradėti važiuoti“. Draudiko darbuotojo pokalbio telefonu su pareiškėju įrašo duomenys taip pat patvirtina, kad, be automobilio raktelio, 2024 m. sausio 21 d. buvo prarastas ir pareiškėjo vairuotojo pažymėjimas bei kiti dokumentai.

Formuojamoje teismų praktikoje konstatuojama, kad automobilio raktelio praradimas smarkiai padidina automobilio vagystės riziką, taip pat sudaro galimybes lengviau realizuoti vogtą automobilį. Be to, teismų praktikoje pabrėžiama, kad vogto automobilio vairuotojo pažymėjimo turėjimas taip pat sudaro sąlygas palengvinti pavogtos transporto priemonės realizavimą ir naudojimąsi automobiliu, apsunkinant jo suradimą¹⁶.

Vadovaujantis formuojama teismų praktika ir teisiu draudimo sutartinių santykių reglamentavimu, darytina išvada, kad pareiškėjui kilo sutartinė pareiga draudiką informuoti apie automobilio raktelių ir vairuotojo pažymėjimo praradimą bei pareiga imtis protingų priemonių, siekiant išvengti žalos dėl galimos automobilio vagystės, t. y. kilo pareiga prarastus raktelius pakeisti kitu raktelių komplektu bei imtis kitų saugumo priemonių, siekiant užkirsti kelią galimai automobilio vagystei.

Pareiškėjo neveikimas po to, kai 2024 m. sausio 21 d. buvo prarasti automobilio rakteliai, siekiant išvengti galimos žalos, vertintinas, kaip CK 6.1013 straipsnio 3 dalyje nurodytos draudėjo pareigos imtis prieinamų protingų priemonių žalai išvengti nevykdymas. Be to, vien tik

¹³ Pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 28 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-327-687/2015.

¹⁴ CK 6.38 straipsnio 3 dalis.

¹⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 22 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-531-701/2016.

¹⁶ Vilniaus apygardos teismo 2012 m. birželio 14 d. sprendimas, priimtas civilinėje byloje Nr. 2A-248-577/2012; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gegužės 20 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-274-706/2016; 2019 m. birželio 27 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-221-403/2019.

informacijos apie dingusius daiktus (įskaitant automobilio raktelių ir vairuotojo pažymėjimo dingimą) policijai pateikimas negali būti pagrindas spręsti, kad pareiškėjas tinkamai vykdė iš fiduciarinės draudimo sutarties kylančias draudiko informavimo ir bendradarbiavimo su draudiku, vykdamas draudimo sutartį, pareigas.

Draudiko pareiškėjui ir Lietuvos bankui pateikti paaiškinimai patvirtina, kad, pareiškėjui neinformavus draudiko apie automobilio raktelių dingimą, draudikas neturėjo galimybių pareiškėjui duoti nurodymus dėl naujų raktelių gamybos ir automobilio apsaugos sistemos pertvarkymo. Draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi taip pat pabrėžė, kad, gavus informaciją apie prarastus automobilio raktelius ir dokumentus, būtų buvę duoti nurodymai „iki raktelių ir kodų pakeitimo nesinaudoti automobiliu ir atiduoti automobilį saugojimui į aikštelę“.

Nagrinėjama atveju pareiškėjo veiksmai, neinformuojant draudiko apie automobilio raktelių ir dokumentų dingimą ir nesiimant priemonių, skirtų automobilio vagystei išvengti, vertintini kaip protingo ir atsargaus draudėjo elgesio analogiškoje situacijoje standarto neatitinkantis elgesys, o pareiškėjo iš draudimo sutartinių teisinių santykių kylančių įsipareigojimų nevykdymas pripažintinas sutartinių pareigų dėl draudėjo neatidumo ir aplaidumo pažeidimu.

Remiantis CK 6.1013 straipsnio 3 dalies nuostatomis, dėl draudėjo neveikimo, siekiant išvengti žalos ar ją sumažinti, draudikas turi teisę atsisakyti mokėti draudimo išmoką tik tuo atveju, kai draudėjas sąmoningai nesiima priemonių, susijusių su žalos išvengimu ar jos sumažinimu. Be to, Draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalis įtvirtina draudiko teisės dėl draudėjo iš draudimo sutarties kylančių įsipareigojimų nevykdymo atsisakyti išmokėti draudimo išmoką įgyvendinimo kriterijus¹⁷, pagal kuriuos sprendžiamas, kad draudimo išmoka gali būti nemokama tik dėl to, kad draudėjas sąmoningai nevykdo sutartinių pareigų. Kitais atvejais turi būti sprendžiama apie sumažintos draudimo išmokos mokėjimą.

Vadovaudamasis aplinkybėmis, kad nėra įrodymų apie draudėjo tyčią, sąmoningai neinformuojant draudiko apie automobilio raktelių dingimą ir jų nekeitimą kitu raktelių komplektu, bei siekį suklaidinti draudiką apie draudžiamąjį įvykį (automobilio vagystę), draudikas priėmė sprendimą ne atsisakyti mokėti draudimo išmoką, o išmokėti 50 procentų sumažintą draudimo išmoką.

Sprendžiant dėl teisės aktuose nustatytų iš draudimo sutartinių teisinių santykių kylančių įsipareigojimų nevykdymui proporcingo draudimo išmokos dydžio sumažinimo, pažymėtina, kad CK 6.1013 straipsnyje įtvirtintas reglamentavimas yra sietinas su draudėjo pareiga ir po draudžiamąjį įvykį elgtis taip, lyg draudimo sutartis su draudiku nebūtų sudaryta. Kadangi pareiškėjas nesiėmė jokių priemonių išvengti žalos dėl automobilio vagystės, todėl jo neveikimas yra akivaizdžiai nesuderinamas su teisės aktuose įtvirtintais ir kasacinio teismo praktikoje suformuotais sutarčių vykdymo principais ir CK 6.1013 straipsnyje nustatytais draudėjo pareigomis.

Kaip minėta, pareiškėjo neveikimas po 2024 m. sausio 21 d. automobilio raktelių praradimo, nesiimant jokių priemonių, siekiant išvengti žalos dėl vagystės ir nepateikiant draudikui informacijos apie raktelių praradimą, yra priežastiniu ryšiu susijęs su įvykiu.

Kadangi sąmoningas pirmiau nurodytų iš draudimo sutartinių teisinių santykių kylančių įsipareigojimų pažeidimas suteikia pagrindą konstatuoti esminį draudimo sutarties sąlygų pažeidimą, leidžiantį draudikui nemokėti draudimo išmokos, tačiau nagrinėjama atveju įrodymai negali pagrįsti pareiškėjo sąmoningų veiksmų, siekiant suklaidinti draudiką ir gauti iš to naudos, atsižvelgiant į minėtų sutartinių pareigų pažeidimo reikšmingumą ir didelę įtaką įvykio atsiradimui (t. y. automobilio vagystei), draudimo išmokos sumažinimas 50 procentų pripažintinas adekvačia priemone draudėjo pareigų nevykdymui.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai pareiškėjui mokėtiną draudimo išmoką sumažino 50 procentų ir pareiškėjui išmokėjo 48 500 Eur draudimo išmoką, todėl pareiškėjo draudikui keliamas reikalavimas išmokėti apdrausto automobilio rinkos vertę atitinkančią 95 080 Eur draudimo išmoką yra atmestinas kaip nepagrįstas.

¹⁷ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalis nustato, kad draudikas, atsisakydamas mokėti ar sumažindamas draudimo išmoką dėl to, kad draudėjas pažeidė draudimo sutarties sąlygas, privalo atsižvelgti į draudėjo kaltę, draudimo sutarties sąlygų pažeidimo sunkumą, jo priežastinį ryšį su draudžiamuoju įvykiu, žalos, atsiradusios dėl pažeidimo, dydį.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Neteisminio sprendimo procedūros taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis